

bpost
PB-PP|B-33507
BELGIË(N)-BELGIQUE

Hallo, kom je met me mee?

HET KIKKERTJE

JE BEESTIGSTE JEUGDBEWEGING

HERFST 2018

Jaargang 39 - nummer 1 - september, oktober, november 2018
Driemaandelijks nationaal tijdschrift van JNM vzw. Afgiftekantoor Gent x - P 308588
V.U. Jeugdbond voor Natuur en Milieu vzw, Kortrijksepoortstraat 192, 9000 Gent

JNM

Een jeugdbeweging
voor en door jongeren
Spel en plezier
Wild van natuur
Wild voor milieu
Uit verwondering en bezorgdheid
Open voor iedereen
Ongebonden
En een beetje tegendraads

LID WORDEN

Surf naar www.jnm.be/lidworden
en vul het inschrijvingsformulier in.
Nieuwe leden betalen maar 5 euro.

LID BLIJVEN

Surf naar www.jnm.be en meld aan.
Surf dan naar "mijn gegevens"
(rechts bovenaan).

- 18 euro voor piep-, ini- & gewone leden, geboren in 1990 tot en met 2008 (je krijgt ook een abonnement op Euglena of Kikker)
- 18 euro voor steunleden, geboren in 1989 of vroeger (je krijgt ook een abonnement op Euglena)
- 36 euro voor instellingen, bibliotheken, scholen... (je krijgt een abonnement op Euglena + Kikker)

CONTACTEER ONS

Op lokaal niveau zetten honderden vrijwilligers zich in om JNM'ers van 45 afdelingen uren speelplezier te bezorgen. Vul je gemeente in bovenaan op jnm.be en je komt terecht op de contactpagina van jouw afdeling.

Op nationaal niveau wordt de werking gedragen door het hoofdbestuur. Dat zijn ongeveer 70 vrijwilligers die zich in acht werkgroepen en ploegen inzetten. Je vindt de contactgegevens van het hoofdbestuur op jnm.be/hb.

Het hoofdbestuur en de afdelingen worden ondersteund door zes personeelsleden op het nationaal secretariaat in Kortrijksepoortstraat 192 in Gent.

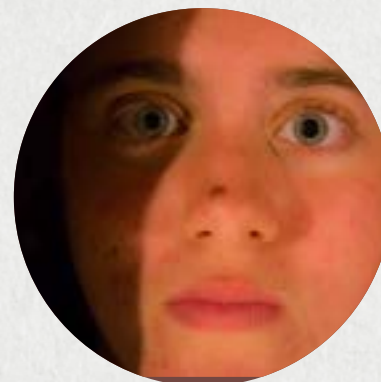
Heb je een administratieve vraag, mail dan info@jnm.be of bel 09 223 47 81.

WERKTEN MEE AAN DIT NUMMER:

Ina Stekelorum, Sander Bruylants,
Femke Batsleer,

Lay-out: Michiel Bardyn

VOORWOORD

DOOR *Hannelore Siddiki*

Heyhoo!!
Nina en Hannelore hier, opperpieps!
Een nieuwe start, een nieuw begin, wij hebben in ieder geval heel veel zin.

Binnenkort moeten we weer naar school. Dat is soms tranen, maar meestal jool! En wij kijken daar naar uit! Want terug school is ook terug JNM.

JNM-activiteiten zijn een zalige afwisseling voor de lange uren achter de schoolbanken, daarbovenop kan je er al je energie kwijt. En we gaan samen naar trollenfeest, het coolste feest van het land met alle piepers van het land!

Daarna, na het trollenfeest, komt de herfst, met al haar mooie kleuren. Wanneer de blaadjes vallen is het bos echt

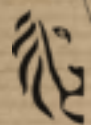
DOOR *Nina Dejonghe*

een paradijs. Wij verlangen stiekem al naar die donkere dagen, buiten padenstoelen zoeken en binnen warme chocomelk. Trek je laarzen aan, trek je regenjas aan en ga mee naar buiten op avontuur. Hou je vast voor een lekker hapje natuur en milieu dat smaakt naar meer.

Hopelijk tot snel! Snottebel, deurbel, oorlel, gamel, fietsbel, kattebel, heel fel, vergezel, slaapwel!

Liefs en lekkers
Hannelore en Nina

Whoohoo, nieuwe opperpieps! Die staan te popelen om te mogen beginnen aan het nieuwe werkjaar.

Vlaamse
overheid

JNM

JE BEESTIGSTE JEUGDBEWEGING

INHOUDSTAFEL

STARTDAG 22 - 23 SEPTEMBER

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17
- 18
- 19
- 20

Voorwoord

Zwerfvuil

Wat zit er allemaal in het kikkertje deze keer?

Dieren en hun kindjes

Wild voor Milieu

Startdag 22-23 september

De verleidelijke harkwesp

Kampenzomer 2018

Winkel

Heb jij er ook weer zo'n zin in om samen met je vrienden te spelen in de natuur? Om met je laarzen door de modder te stappen en te springen terwijl je luistert naar de begeleider die zo boeiend vertelt over wat leeft in het bos? Om in bomen te klauteren? Om vetbolletjes en nestkastjes te maken? Om pannenkoeken te bakken en die op te smullen terwijl je samen met je vrienden naar de film 'Earth, een onvergetelijke dag' kijkt?

Awel... binnenkort is het weer zo ver en trappen we het nieuwe JNM-werkjaar af met de startdag. Op 22 en 23 september zetten afdelingen hun deuren extra wijd open om nieuwe kinderen en jongeren kennis te laten maken met JNM.

Daar wil jij zeker ook bij zijn! Neem je vrienden en vriendinnen, neven en nichten, buurjongens en -meisjes maar allemaal mee. Want we weten dat er nog kinderen zijn die JNM niet kennen maar wel mega-beestig-de-max zouden vinden. En dat kunnen ze alleen maar ontdekken als ze eens mee komen natuurlijk. Dus haal je charmes boven en overtuig ze om op die startdag een keer mee te komen naar jouw JNM.

Wil je weten wat jouw afdeling in petto heeft voor de startdag, ga dan naar www.jnm.be/in-je-buurt, selecteer jouw afdeling en ga naar de activiteiten. Jihaaaaa!! Lets go !

Yes, het is eindelijk startdag. Jij komt toch ook?!

ZWERFVUIL IS GEEN MOOI ZICHT. OOK NIET AAN DE KUST

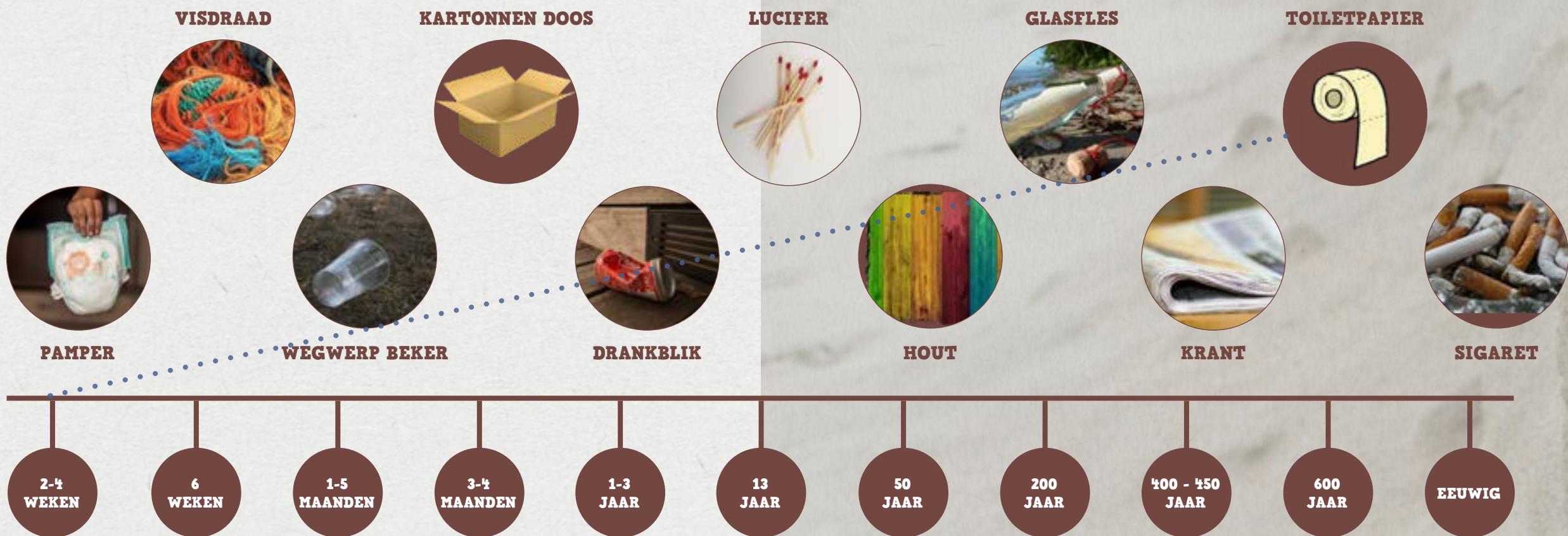

DOOR *Ina Stekelorum*

Tijdens het zomercongres in juli raapten we met een groep gewone leden van JNM afval op het strand van Koksijde. Jullie deden waarschijnlijk ook al eens mee aan een opruimactie. Dankjewel daarvoor!

Weten jullie ook hoe lang het duurt voor afval in de zee wordt afgebroken (door onder andere bacteriën en schimmels)?

VERBIND ELK AFVALSTUK MET DE JUISTE TIJDSDUUR.
De oplossing vind je onderaan.

Antwoord van 2-4 weken naar eeuwig: toilet papier, krant, kartonnen doos, lucifer, sigaret, sigaret, beschilderd hout, wegwerpbeker, drankblik, pampier, visdraad, glas

DE VERLEIDELIJKE HARKWESP

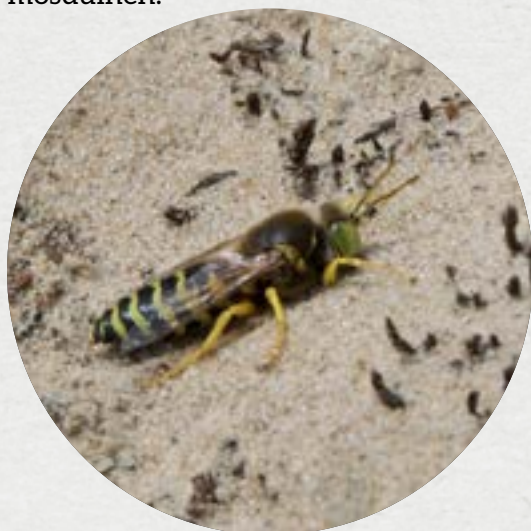

DOOR **Femke Batsleer**

Voor zeldzame beestjes moet je niet altijd ver weg. Ook bij ons aan zee vind je heel mooie exemplaren die je ergens anders niet vaak tegenkomt. Vandaag gaan we op zoek naar zo een klein, wondermooi, vliegend exemplaar in de duinen van Koksijde. We weten dat ze daar haar nestje maakt en dat we haar daar op een bloedhete zomerse ochtend kunnen vinden. Hard aan het werk. Die hitte, die doet haar niets... de harkwesp.

De harkwesp (*Bembix rostrata*) herken je aan het geel-zwart lichaam, met op het achterlijf golvende banden. Ze hebben grote, opvallend groene ogen en wat lichte beharing op hun hoofd en en op hun rug. Op hun voorpoten hebben ze stekels (tarsenkam): letterlijk hun harkjes, waarmee ze graven in het zand!

Die Latijnse naam, *Bembix rostrata* dus, betekent letterlijk snavelwesp, omdat de harkwesp ook een heel lang rostrum (dat is een lange snuit) heeft waarmee hij nectar drinkt uit planten. Harkwespen zijn solitaire insecten die hun nestjes maken in het zand, meestal in mosduinen.

WAT ZIJN SOLITAIRE INSECTEN?

Solitaire bijen en solitaire wespen zijn gewoon bijen en wespen die alleen leven. Zo simpel. Als je in de tuin een insectenhotel hebt, dan zullen deze solitaire bijen en wespen daar graag gebruik komen van maken. Veel van deze soorten zijn bedreigd en kunnen wel wat hulp gebruiken. Dat kan je onder andere doen door te zorgen dat ze nestplaats hebben. Ook met bloemen help je hen een handje. Vooral kruiden vinden ze lekker. En jij hebt het voordeel dat je weer wat nieuwe soorten kan bewonderen, gewoon zo, in je eigen tuin. (nee, geen harkwesp, die komt haar duin niet uit)

Krijg je al een beetje vervelende kriebel bij de gedachte aan 'wesp'? Van onze harkwesp heb je niets te vrezen. Dat is een lief beestje, dat je niet zal steken, zelfs niet als je er naar slaat, of haar nestje expres kapot stamp. De meeste solitaire bijtjes en wespen steken bijna nooit. Soms kunnen ze niet eens steken, maar meestal zijn ze gewoon niet agressief. De harkwesp zal je enkel een scherp prikje geven als je haar tussen je twee vingers vastneemt. Daarvoor heeft ze wel enkele pogingen nodig, want ze geraakt niet gemakkelijk door de menselijke huid. En dan nog zal het niet opzwellen of rood worden, het is enkel wat schrikken.

"Solitaire bijen en solitaire wespen zijn gewoon bijen en wespen die alleen leven. Zo simpel."

ZWOEGEN, ZWETEN, HARKEN

Nestjes maken, dat is vrouwenarbeid bij de harkwesp. De vrouwtjes graven een holletje in het zand, met die harkjes op hun voorpoten, weet je nog. In zo een nestje brengen ze één larve groot, alleen, solitair dus. De larve van onze harkwesp heeft veel voedsel nodig. Het vrouwtje brengt al dat eten naar het nest. Hiervoor vangt ze vliegen, die de larve heerlijk vindt. Elke keer als ze het nest verlaat, harkt ze wat zand voor de opening (een beetje zoals je thuis ook de voordeur dichtdoet), maar ze moet dus ook elke keer opnieuw dat zand wegharken als ze met een nieuwe prooi komt. Pfff... hard werk! Ze sleept de prooi door de gegraven gang tot in de broedkamer, waar haar larve lustig ligt te vreten van al dat lekkers. Als de larve heel dik en groot is, brengen ze soms wel 20 of meer prooien aan op een dag. Op één zomer kan een harkwesp ongeveer 5 nesten maken, en dus ook 5 larven grootbrengen. Voor een insect is dat best weinig.

“Elke keer als ze het nest verlaat, harkt ze wat zand voor de opening (een beetje zoals je thuis ook de voordeur dichtdoet)”

Harkwespen maken hun nesten wel altijd bij andere harkwespen in de buurt. Nu denk je natuurlijk meteen: “hoezo, en dat solitair zijn en alleen leven?”. Het zijn solitaire wespen omdat ze hun jongen op hun eentje grootbrengen. Toch leven ze dicht bij elkaar. Ten eerste zijn er niet zo heel veel van die perfecte plekjes om hun nest te maken (juiste hoeveelheid zand, beetje plantengroei, warme plek in de zon met een goede helling). En ten tweede zijn ze ook wel een beetje egoïstisch. Als ze met meer zijn, is de kans dat ze aangevallen worden, of dat hen iets overkomt, gewoon kleiner. Midden in die groep is het veiliger. In ecologische termen noemen we dit een ‘selfish herd’: een egoïstische kudde. Samengevat is die harkwesp dus ‘egoïstisch sociaal’.

Kijk die graven, zeg!

“Het zijn solitaire wespen omdat ze hun jongen op hun eentje grootbrengen. Toch leven ze dicht bij elkaar.”

Hey, jullie daar!

Goeiemorgen, naar waar ga je vandaag?

WAAR WOONT DIE WESP?

Het meest ideale plekje voor een harkwesp om nesten te bouwen is een mosduin. Mosduin bestaat natuurlijk uit zand, maar er staan ook planten op een mosduin, zoals... veel mos. Het belangrijkste voor de harkwesp is dat ze gemakkelijk kan graven in het losse zand, maar de wortels van die planten zijn nodig om te zorgen dat haar nestje niet helemaal wegzakt in dat losse zand, dat het een beetje stabiel blijft.

In België is de harkwesp een zeldzame soort. Aan zee vind je haar van De Panne tot Nieuwpoort, waar je ook de grootste dungebieden vindt. In Limburg kan je haar soms ook vinden op zandgronden en in Henegouwen maakt ze nestjes op oude mijn-terills.

DIEREN EN HUN KINDJES

DOOR **Sander Bruylants**

Dag Piepers, als verse oude sok* zie ik jullie nog als kleine kindjes, sorry aan de stoere Piepers! Daarom dacht ik, laat ik eens iets schrijven voor de piepers over kleintjes van dieren. Toepasselijk vond ik!

JONKIES

Jonge beestjes zijn ongelooflijk schattig, maar daarover ga ik het niet hebben. Waar ik het wel ga over hebben is over soorten van jongen. Ik hoor het jullie al denken: "HUH, wat bedoelt hij?" Wel een jong dier is niet zomaar een jong dier, je kan daar eigenlijk best wel wat verschillende groepen in onderscheiden, zowel op basis van hoe ze eruit zien als van hoe god ze verzorgd worden.

*Wat is een oude sok? Dat is een JNM'er die geen JNM'er meer mag zijn, want 26 jaar geworden is, wat in JNM-termen synoniem is voor 'hoogbejaard'

Die verschillen zijn soms ook wel gebonden aan de soortgroep: insecten, zoogdieren, vogels, reptielen...
Neem nu vogels. Hier kan je eigenlijk 2 soorten jongen onderscheiden. Je hebt diegene die, als ze uit hun ei komen, volledig hulpeloos zijn. Naakte roze dropjes met een veel te grote snavel! Maar je hebt ook vogels die al best zelfstandig zijn als ze uit het ei komen. Ze worden al met veertjes geboren, zoals jonge eendjes.

Bij insecten is het zelfs extreem! Een rups heb je ooit wel al gezien en je weet wellicht ook dat hier een vlinder uitkomt, nadat ze een pop vormen. Best wel cool vind ik dat. Een jonge vlinder lijkt dus helemaal niet op zijn ouders. Ook bij libellen is dit zo. Maar er zijn ook insecten waarbij de jonge beestjes eigenlijk best wel al op de volwassen exemplaren lijken, zoals sprinkhanen. Als dit zo is, dan noemen we die jonkies nimfen.

VERBIND ELK VOLWASSEN DIER MET HET BIJPASSEND JONG.

De oplossing vind je onderaan.

“Maar er zijn ook insecten waarbij de jonge beestjes eigenlijk best wel al op de volwassen exemplaren lijken, zoals sprinkhanen. Als dit zo is, dan noemen we die jonkies nimfen.”

Laten we eens bij de reptielen kijken. Hier lijken de jongen ook al wel op hun ouders, maar je kan een groot verschil vinden in hoe afhankelijk ze zijn van hun ouders. Sommige slangen leggen hun eieren en als de jongen uitkomen moeten die volledig voor zichzelf zorgen! Bij krokodillen is het dan weer een ander verhaal. Krokodillen-vrouwtjes zijn zeer bezorgde moeders die hun nest beschermen en zelfs helpen wanneer de eieren uitkomen, om de jongen dan naar het water te begeleiden en ze te beschermen.

Of neem nu zoogdieren, een kangoeroe-baby moet als jonkie helemaal naar de buidel kruipen om daar op te groeien, terwijl een giraf er gewoon uitvalt vanop een hoogte van zowat 2 meter en dan maar direct moet leren lopen. Zo, jullie zien het, een jonkie is niet zomaar een jonkie. Ze kunnen er compleet anders uitzien of volledig anders opgevoed worden.

En dan nu een spelletje. Je krijgt 2 kolommen met 5 foto's in. In de ene kolom staan volwassen dieren en in de andere jonge dieren. Het is de bedoeling dat je het juiste jong bij het juiste volwassen beest zet.

KAMPENZOMER 2018

HEB JIJ OOK ZO'N LEUKE KAMPENZOMER MEEGEMAAKT? MET JOU ERBIJ WAS DE ZOMER GESLAAGD!!! HIER ZIJN ALVAST ENKELE SFEERBEELDEN. Op www.jnm.be/fotos vind je de foto's van je kamp!

WILD VOOR MILIEU

DOOR **Ina Stekelorum**

Dag Piepers,

Ik ben Ina Stekelorum, de voorzitter van de MWG, dat is de Milieuwerkgroep van de JNM. JNM'ers zijn bezorgd over hoe het gaat met onze planeet aarde. We proberen dan ook duurzaam en milieuvriendelijk te leven. Vegetarisch eten is een voorbeeld van hoe we onze ecologische voetafdruk verkleinen.

Sinds augustus worden bestellingen van de JNM Winkel ook met een bakfiets in plaats van met een vervuulende auto opgehaald, en facturen krijg je nu via mail in plaats van op papier. De bomen zullen ons dankbaar zijn.

Zelf kan je ook het verschil maken en bijdragen aan een gezondere leefwereld. Kom met de fiets, of tram, of trein... naar activiteiten en neem eens een kijkje op de website. De MWG heeft een eigen pagina: www.mwg.be. Als je klikt op 'Iedereen eco', lees je daar hoe je zelf shampoo en tandpasta kan maken.

Hoe cool is dat! Je vindt er ook spelletjes en activiteiten rond milieu. We zullen er dit jaar aan werken om deze lijst langer te maken. Als je ideeën hebt of denkt "oh die afdelingsactiviteit was super tof", mag je altijd vragen aan je begeleiders of ouders om een mailtje te sturen naar mwg@jnm.be en misschien kom jij op de site!

Met de MWG nemen we ook soms deel aan acties of organiseren we er zelf om mensen te doen nadenken over het milieu. Dit jaar, 2018, is een belangrijk jaar voor het klimaat. Op het einde van het jaar (3 tot 14 december) is er in Polen een internationale klimaatconferentie. Daar kijken alle landen samen of er voldoende inspanningen geleverd werden om te zorgen dat de temperatuur maximum 2 graden stijgt. De opwarming van de aarde, weet je wel. Dat maximum van 2 graden werd afgesproken in het Akkoord van Parijs in 2015. Ook België werkt daaraan mee. Tegen het einde van dit jaar moet de Belgische overheid ook nieuwe klimaatplannen maken, waar in staat wat wij zullen doen voor het klimaat tussen 2021 en 2030.

"Op het einde van het jaar (3 tot 14 december) is er in Polen een internationale klimaatconferentie."

"Stap dus met ons mee en help de wereld redden, want veel kleintjes maken één grote."

15 000 KLIMAATSTRIJDERS, 1 BESTORMING

De organisatie Climate express organiseert op 2 december een grote actie in Brussel. Hopelijk wordt het de grootste klimaatmars ooit in België. Ze willen dat ons land het klimaatkoord van Parijs écht uitvoert en een goed klimaatplan opstelt voor de volgende jaren. Natuurlijk doet JNM daar graag aan mee.

15 000 mensen, dat is veel. Heel veel. Het zou leuk zijn als daar een hele hoop piepers bij zijn, met mama's en

papa's, tantes, nonkels, oma's en opa's, vriendjes, en misschien zelfs burens. Stap dus met ons mee en help de wereld redden, want veel kleintjes maken één grote. Dat is ook de slogan die op ons spandoek staat. Alle JNM'ers mogen hun voetafdruk er op zetten. Als we allemaal in dezelfde richting stappen, kunnen we wel degelijk zorgen voor verandering en het is eens iets anders dan een handtekening.

Waarvoor wil jij strijden? (bijvoorbeeld gezondere lucht) Maak je eigen poster of spandoek en neem die mee naar Brussel!

LIDKAARTEN

Je bent lid van de JNM en de wereld mag dat weten. Natuurlijk mag de wereld dat weten! Hoe meer JNM'ers, hoe beter!

Vanaf oktober* kan je dat ook aan de wereld tonen, want dan krijg je je eigen JNM-lidkaart in de bus.

Die lidkaart zegt niet alleen "hé, jij bent ook lid van de JNM", ze geeft je ook korting in de JNM Winkel en in een paar andere winkels waarmee we een 'deal' gesloten hebben.

Waar precies en wat precies, dat lees je in oktober wel...

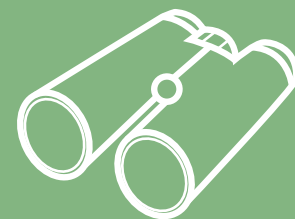
Heb jij al de nieuwe lidkaarten gezien? Ze zien er echt de max uit!

Naam: _____
Stamnummer: _____
Afdeling: _____

LIDKAART 2018-2019
Alle winkels waar je met deze kaart korting kan krijgen zijn terug te vinden op www.jnm.be/lidkaarten. Deze kaart is geldig tot 31 augustus 2019.
Jeugdbond voor Natuur en en Milieu vzw - Katrijnspoortstraat 192 9500 Geet
tel: 07 221 47 81 - info@jnm.be - www.jnm.be - www.jnm.be/winkel

** Zorg ervoor dat je lidgeld betaald is tegen eind september, want als je geen lid meer bent, komt er natuurlijk ook geen lidkaart.*

JNM WINKEL

www.jnm.be

DUIK EENS JE TUIN OF HET BOS IN!

ZOEKKAART KRIEBELDIERTJES EN MINIDIERTJES

In de herfst regent het vaak en is het nog niet zo koud, ideaal dus voor bodemdiertjes! Duik in je composthoop, draai een stuk dood hout om of snuffel eens tussen het strooisel en je zal verstand staan van wat je vindt!

ZOEKKAART UITWERPSELEN

Als je dan toch de bodem afzoekt naar diertjes allerhande, dan kan het niet anders of je komt af en toe ook een pakketje verteerde etensresten tegen van een wat groter beest. Kak, zeg maar. Of stront. Wij noemen het 'uitwerpselen', dat klinkt nog net iets beschaafder.

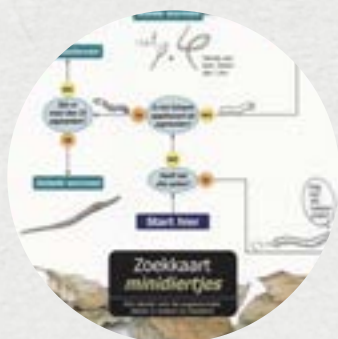
ZOEKKAART PADDENSTOELEN

De herfst is niet alleen het seizoen dat er nogal wat diertjes rondkruipen. Ook de paddestoelen schieten... als paddestoelen uit de grond. Soms lijken ze wel wat op elkaar, maar als je een beetje moeite doet, vind je echt tientallen verschillende soorten en heel mooie exemplaren.

ZOEKKAART NOTEN EN ZADEN

Wil je nog iets meenemen naar huis van je boswandeling, dan kan je op zoek gaan naar noten. Hazelnoten en beukenootjes kan je 's avonds zelfs opknabbelen terwijl je opschrijft welke soorten planten en dieren je die dag allemaal ontdekt hebt.

Wie zoekt die vindt!
EEN ZOEKKAART KOST 2,25 EURO
LEDENPRIJS JNM = 1,80 EURO

JNM WINKEL

**STARTDAGACTIE
VAN 15 TOT 30 SEPTEMBER**

**10% TOT 20% KORTING
OP AL HET TEXTIEL**

JNM winkel
Kortrijksepoortstraat 192
9000 Gent

Openingsuren: di - vrij 14u - 18u
Eerste zat v/d maand 10u - 18u

Webshop: www.jnm.be/winkel

